

ผลกระทบของการศึกษาในสายอาชีวศึกษา ที่มีต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ในกลุ่มประเทศอาเซียน

กันตภณ เลอธนกุล*, จิตติมา พุฒิทานนท์**, และสุภาณี หาญพัฒนานุสรณ์***

รับวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2562
ส่งแก้ไขวันที่ 2 เมษายน 2562
ตอบรับตีพิมพ์วันที่ 5 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาว่าระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนมีผลต่อการช่วยดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ จากการใช้ข้อมูลทุติยภูมิในประเทศกลุ่มอาเซียนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 - 2015 ด้วยสมการ Random Effect ผลการศึกษาพบว่า จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษามีผลต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเฉพาะประเทศไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย แต่ไม่มีผลต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสิงคโปร์ บรูไน และประเทศสปป.ลาว และกัมพูชา เนื่องจาก โครงสร้างของอุตสาหกรรมภายในประเทศไม่ได้สอดคล้องกับแรงงานที่จบจากระบบอาชีวศึกษา ดังนั้น ประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียนควรพิจารณาร่วมกันเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนในระบบอาชีวศึกษามากขึ้น พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษาให้ได้มาตรฐานสากล

คำสำคัญ: อาชีวศึกษา, การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ, อาเซียน

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 – Email: kantapon_888@live.com.

** รองศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 – Email: fecotmp@ku.ac.th.

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 – Email: fecospn@ku.ac.th.

Impact of Vocational Education on Attracting Foreign Direct Investment to ASEAN Countries

Kantapol Loethanakun*, Thitima Puttitanun**, and Supanee Harnphattananusorn***

Received February 14, 2019

Revised April 2, 2019

Accepted June 5, 2019

Abstract

This study aims to examine whether the vocational education system in ASEAN should help attracting foreign direct investment into the region. Using secondary data in ASEAN since 1994 - 2015 with the random effect equation, our results show that the number of vocational students affects direct foreign direct investment to Thailand, Indonesia, the Philippines and Malaysia, but does not affect the direct investment from Singapore, Brunei, Laos PDR and Cambodia. Therefore, one of strategies to promote foreign direct investment into this ASEAN region, the ASEAN member countries should have agreement to improve quality and establish the standard of vocational education in this region.

Keywords: Vocational Education, Foreign Direct Investment, ASEAN

* Graduate Student, Faculty of Economics, Kasetsart University, 50 Ngam Wong Wan Rd, Ladyaow Chatuchak Bangkok 10900, Thailand – Email: kantapon_888@live.com.

** Associate Professor of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, 50 Ngam Wong Wan Rd, Ladyaow Chatuchak Bangkok 10900, Thailand – Email: fecotmp@ku.ac.th.

*** Assistant Professor of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, 50 Ngam Wong Wan Rd, Ladyaow Chatuchak Bangkok 10900, Thailand – Email: fecospn@ku.ac.th.

1. บทนำ (Introduction)

เงินทุน เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งจากหลาย ๆ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่กำลังประสบปัญหาขาดแคลนเงินทุน ซึ่งรัฐบาลหรือธนาคารทั้งภาครัฐและเอกชนของประเทศต่าง ๆ ที่ประสบปัญหาขาดแคลนเงินทุนพยายามผลักดันนโยบายส่งเสริมให้เกิดการออมของประชาชนให้มากขึ้น พร้อมทั้งจูงใจประชาชนและภาคเอกชนในรูปแบบของพันธบัตรรัฐบาลหรือสิทธิพิเศษอื่นๆ เพื่อกระตุ้นให้เพิ่มการออม อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนยังคงไม่บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนที่ยังคงไม่หมดไป มีสาเหตุมาจากอัตราการออมในประเทศยังมีไม่มากเท่าที่ควร และเกิดช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน (Saving – Investment gap) (Gocer, Akin, & Alatas, 2016) ดังนั้น การใช้เงินทุนจากต่างประเทศจึงเป็นทางเลือกที่ดีอีกทางหนึ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยอาจอยู่ในรูปแบบการกู้เงินจากต่างประเทศ หรือการเชิญชวนให้บริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนภายในประเทศ รวมไปถึงการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) (Park & Mercado, 2011) โดยที่นักลงทุนจากต่างประเทศนำเงินจากต่างประเทศ (ประเทศของตนเอง) เข้ามาลงทุนในประเทศผู้รับทุนซึ่งไม่ใช่ประเทศของตนเองเพื่อเปิดกิจการ หรือการลงทุนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมเจ้าของ และดำเนินกิจการ หรือมีส่วนร่วมในการบริหารด้วย ด้วยวิธีการนำเงินทุนเข้าซื้อกิจการที่มีอยู่แล้วแต่เดิม หรือการนำเงินทุนเข้ามาเพื่อสร้างกิจการขึ้นมาใหม่ ดังนั้น การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศจึงเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของประเทศที่กำลังขาดแคลนเงินทุนโดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาได้ ซึ่งการลงทุนทางตรงส่วนใหญ่ที่ไหลเข้าไปในอาเซียนจะเข้าไปลงทุนในภาคบริการ

สำหรับประเทศในกลุ่มอาเซียน การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาในกลุ่มประเทศอาเซียนนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2014 ถึง ปี ค.ศ. 2017 มีลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมที่โดดเด่นอยู่ 2 อุตสาหกรรม คือ (1) อุตสาหกรรมการผลิต และ (2) กลุ่มอุตสาหกรรมการขายส่งและการค้าปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ โดยเป็นการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเข้ามาเป็นอันดับต้นๆจากหมวดอุตสาหกรรมทั้งหมด อีกทั้งยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่มีปริมาณการลงทุนเข้ามาในกิจกรรมทางการเงินและการประกันภัยที่สูงในเฉพาะปี ค.ศ. 2014 และลดลงอย่างมากในปี ค.ศ. 2015 ค.ศ. 2016 และ ค.ศ. 2017 ตามลำดับ ดังที่แสดงในตารางที่ 1

**ตารางที่ 1 ปริมาณการลงทุนทางตรงเข้าสู่กลุ่มประเทศอาเซียน (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)
(Foreign Direct Investment into ASEAN: Million US\$)**

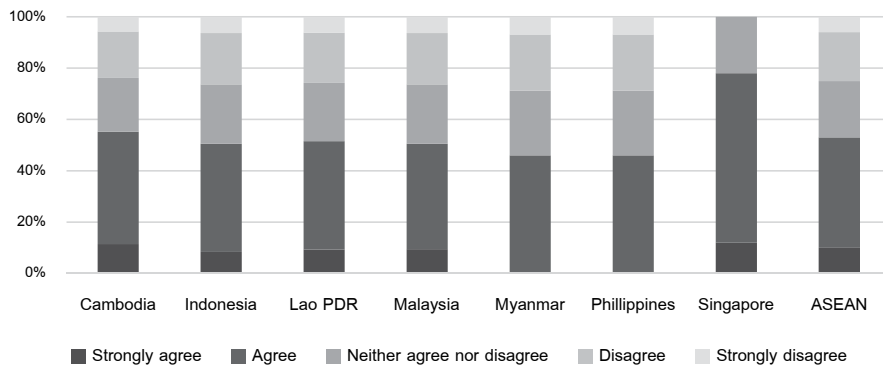
หมวดอุตสาหกรรม	2014	2015	2016	2017
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	4,716.71	5,389.02	2,683.33	4,220.57
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	7,491.95	6,542.01	3,921.40	4,209.00
การผลิต	26,801.51	28,344.67	20,167.95	31,618.89
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	406.34	2,039.92	1,047.34	6,453.12
การจัดหาน้ำ การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย และสิ่งปฏิกูล	89.32	-40.23	397.47	548.13
การก่อสร้าง	1,156.69	248.83	40.81	2,519.65
การขนส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	20,846.12	12,456.79	22,188.93	38,950.71
(ร้อยละ)	(15.99)	(10.23)	(18.07)	(28.43)
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	-758.26	4,167.25	242.04	490.25
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	229.64	449.12	1,431.16	549.97
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	2,396.29	1,763.55	1,888.02	1,107.40
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	46,786.53	34,205.41	41,377.24	15,610.26
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	10,308.47	8,977.94	10,768.83	12,233.91
กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	2,047.80	-36.20	515.95	859.08
กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	200.58	298.23	209.90	269.86
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ	0.04	0.01	24.79	34.21
การศึกษา	53.02	1.44	65.20	96.48
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	206.34	127.00	-105.20	326.75
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	-35.27	-14.86	727.20	41.33
กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	3,143.38	12,830.18	9,475.04	10,029.60
กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล	4,215.22	3,961.84	5,736.93	6,837.02
รวมทั้งหมด	130,302.42	121,711.89	122,804.31	137,006.20

ที่มา : ASEANstats2018

จากที่กล่าวมาข้างต้น กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต และกลุ่มอุตสาหกรรมการขายส่งและการค้าปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่โดดเด่น และมีแนวโน้มขยายตัวของ การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการแรงงานในกลุ่มอุตสาหกรรม ทั้ง 2 กลุ่มนี้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะความต้องการแรงงานกึ่งทักษะหรือแรงงานมีทักษะที่มีความสามารถในการตอบสนองความต้องการทางการผลิตสินค้าและบริการในอุตสาหกรรมที่โดดเด่นนี้ได้ ทั้งนี้ ข้อมูล จาก Survey of ASEAN Employers on Skills and Competitiveness โดย International Labour Organization (2014) ได้รายงานว่า นายจ้างมีความต้องการแรงงานในระดับอาชีวศึกษาซึ่งเป็นแรงงาน ในระดับกึ่งทักษะมากกว่าร้อยละ 50 ของกิจการทั้งหมด โดยกิจการส่วนใหญ่ที่มีความต้องการแรงงาน ระดับอาชีวศึกษาเป็นกลุ่มกิจการที่อยู่ในหมวดอุตสาหกรรมการผลิต และกลุ่มอุตสาหกรรมการขายส่ง และการค้าปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ ดังที่แสดงในรูปที่ 1 ซึ่งการสำรวจดังกล่าวระบุไว้

ชัดเจนว่าไม่มีนักเรียนจากสายสามัญศึกษาเข้ามาอยู่ในตำแหน่งงานเหล่านี้ นอกจากนี้การสำรวจยังระบุอีกว่า ครอบครัวของนักเรียนนิยมผลักดันให้บุตรหลานของตนเข้าสู่ระบบการศึกษาเพื่อที่จะให้เป็นเจ้าคนนายคนมากกว่าการเป็นช่างฝีมือ

รูปที่ 1 ความต้องการแรงงานในระดับอาชีวศึกษาของนายจ้างในกลุ่มประเทศอาเซียน (Demand for Vocational Laborers in ASEAN)

ที่มา : International Labour Organization (2014)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการจ้างงานของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนตามรายอุตสาหกรรมพบว่า ประเทศ สปป.ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และเวียดนาม มีการจ้างงานในอุตสาหกรรมเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมงคิดเป็นสัดส่วนมากที่สุดเมื่อเทียบกับสมาชิกที่เหลือในกลุ่มอาเซียน ในขณะที่ ประเทศ สิงคโปร์มีสัดส่วนการจ้างงานในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การประกันภัย, อสังหาริมทรัพย์, และกิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ สูงที่สุด และบรูไนมีสัดส่วนการจ้างงานในอุตสาหกรรมการบริหาร ราชการ, การป้องกันประเทศ, และการประกันสังคมภาคบังคับสูงสุด ซึ่งการจ้างงานหลักใน 2 ประเทศ เหล่านี้มีความจำเป็นที่ต้องจ้างงานแรงงานจากสายอาชีวศึกษาในสัดส่วนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่ม ประเทศแอกอย่าง สปป.ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และเวียดนาม (ตารางที่ 2)

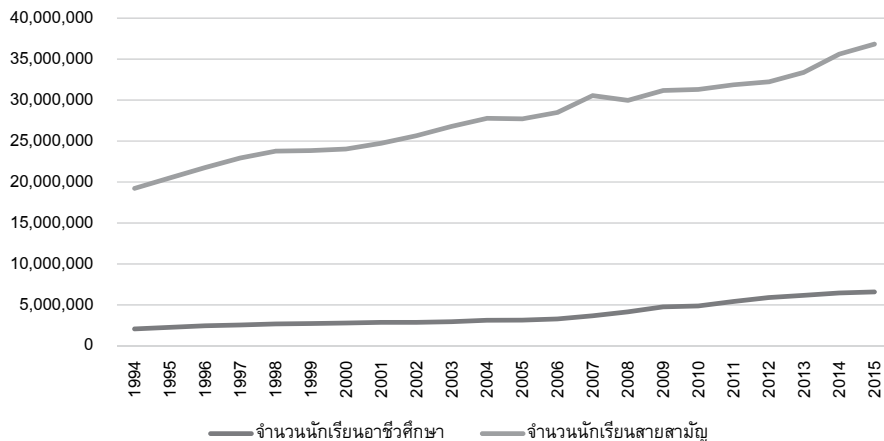
ตารางที่ 2 สัดส่วนการจ้างงานของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนแยกรายอุตสาหกรรม (ร้อยละ)
(Proportion of Employment of ASEAN Member Countries Classified by Industry)

กลุ่มอุตสาหกรรม	ลาว (2015)	กัมพูชา (2014)	เมียนมาร์ (2015)	เวียดนาม (2016)	สิงคโปร์ (2017)	บรูไน (2014)	อินโดนีเซีย (2017)	ฟิลิปปินส์ (2017)	ไทย (2016)	มาเลเซีย (2017)
เกษตรกรรม, การ ป่าไม้, และการ ประมง	71.7	54.9	51.7	41.9	-	0.6	31.9	28.3	30.2	11.3
การผลิต	3.5	13.0	10.9	16.6	10.3	3.8	13.3	8.1	16.2	17.4
การก่อสร้าง	3.0	5.0	4.7	7.1	4.6	7.4	5.8	8.1	6.0	8.7
การขายส่งและการ ขายปลีก, ที่พักแรม, และบริกรด้าน อาหาร	5.3	17.0	14.3	17.3	22.6	17.3	23.4	23.6	23.3	26.3
การขนส่งและ สถานที่เก็บสินค้า	0.8	4.5	4.4	3.7	13.0	5.1	4.6	8.2	3.7	6.1
กิจกรรมทางการเงิน , การประกันภัย, อสังหาริมทรัพย์, และกิจกรรมบริการ ด้านอื่นๆ	0.3	0.4	-	2.0	24.6	8.8	2.8	5.7	2.8	3.1
การบริหารราชการ, การป้องกันประเทศ, และการ ประกันสังคมภาค บังคับ	6.3	3.3	2.3	10.0	23.9	43.6	16.8	10.4	1.5	5.1
อื่นๆ (เหมืองแร่, เหมืองหิน, ไฟฟ้า, ก๊าซ, และกิจกรรม การจ้างงานอื่นๆ)	9.1	1.9	11.7	1.4	1.0	13.4	1.4	7.6	16.3	22.0
รวม	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

ที่มา : ASEANstats2018

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแรงงานที่มาจากระบบอาชีวศึกษามีความจำเป็นต่อการผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมหลักที่โดดเด่นของกลุ่มประเทศอาเซียน และเป็นที่ต้องการของเหล่าผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตามสถานการณ์จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาในปัจจุบันที่รวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ World Data (2017) Open Data of Singapore (2017) และ Technical Vocational Education and Training (2017) พบว่า กลุ่มประเทศอาเซียนมีสัดส่วนของนักเรียนอาชีวศึกษาที่น้อยกว่านักเรียนสายสามัญศึกษาอยู่มาก ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาและจำนวนนักเรียนสายสามัญในอาเซียน (Number of vocational students and formal students in ASEAN)

ที่มา : World Bank Data (2017), Open Data of Singapore (2017), Technical Education and Skill Development Authority (2017)
หมายเหตุ : ใช้ข้อมูลทั้งหมด 8 ประเทศในอาเซียน คือ ไทย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ลาว มาเลเซีย กัมพูชา และบรูไน

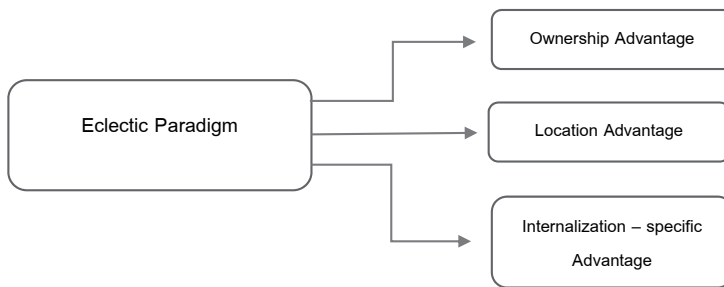
ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มประเทศอาเซียนมีสัดส่วนของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต และกลุ่มอุตสาหกรรมขายส่งและการค้าปลีก การซ่อมยานยนต์ และจักรยานยนต์ที่สูงเมื่อเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ซึ่งมีความต้องการแรงงานกึ่งทักษะที่ผ่านการศึกษาระดับอาชีวศึกษา แต่ในกลุ่มประเทศอาเซียนมีสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มอาชีวศึกษาน้อยมากเมื่อเทียบกับนักเรียนสายสามัญศึกษา อาจเป็นเหตุทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวได้ในอนาคต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่าจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาน่าจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเข้ามาสู่กลุ่มประเทศอาเซียน นอกจากนี้การที่นักลงทุนจากต่างประเทศเลือกไปลงทุนในประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ประเทศของตนด้วยการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ เกิดขึ้นโดยมีสาเหตุหลายประการ อาทิ เพื่อเปิดตลาดใหม่ที่มีศักยภาพและตลาดที่มีแนวโน้มของการเติบโตที่ดีหากตลาด (Demirhan & Masca, 2008) เพื่อแสวงหาทรัพยากรแรงงานที่ราคาถูกในประเทศอื่น ๆ (Du, 2011) ความสะดวกในการนำเข้าส่งออกของประเทศที่จะไปลงทุน ระบบการเงินที่ดี ประสิทธิภาพแรงงาน (Salike, 2016) อัตราเงินเฟ้อ หรือเสถียรภาพทางการเมือง นอกจากนี้ตัวอย่างที่ได้ยกมาข้างต้นแล้ว ปัจจัยด้านทุนมนุษย์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ได้มีการศึกษาว่าสามารถช่วยเพิ่มความสามารถในการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศได้เนื่องจาก แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กิจกรรมเหล่านี้ดำเนินได้ตามแนวคิดของการผลิตในกระบวนการของการผลิตสินค้า (Mankiw, 2009) ดังนั้น นักลงทุนจำเป็นต้องมองหาแรงงานที่มีทักษะและความสามารถในการผลิตและการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจเหมาะสมกับธุรกิจของนักลงทุน ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

ผลกระทบของจำนวนนักเรียนในระบบอาชีวศึกษาต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศและจำนวนนักเรียนในระบบการศึกษาอาชีวศึกษาที่จะสร้างความเป็นไปได้ในการดึงดูดการลงทุนทางตรง

2. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Theory and Literature Review)

ทฤษฎีหลักในเรื่องของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง คือ ทฤษฎีการลงทุนทางตรง (Dunning & Narula, 1993) ซึ่งจะอธิบายแรงจูงใจของการเข้าไปลงทุนทางตรงไว้ทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (ownership advantage) การสร้างความได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้ง (Location advantage) และการสร้างความได้เปรียบจากการทำให้เป็นภายใน (Internalization- specific advantage) สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

รูปที่ 3 ทฤษฎีการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของ Dunning (Foreign Direct Investment Theory of Dunning)

ที่มา : Dunning & Narula (1993)

- (1) การสร้างความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (Ownership Advantage) คือ การที่บริษัทจากต่างประเทศมีความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินพิเศษบางอย่างแล้วทำให้บริษัทเหล่านี้ได้เปรียบทางด้านการแข่งขันกับผู้ประกอบการที่มีอยู่เดิมภายในประเทศ เช่น สิทธิบัตรทางเทคโนโลยี หรือเครื่องหมายการค้า เป็นต้น
- (2) การสร้างความได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้ง (Location Advantage) คือ การที่บริษัทที่ลงทุนมีความได้เปรียบจากลักษณะเฉพาะของตัวที่มีเฉพาะประเทศนี้เท่านั้น เช่น ท่าเรือและแหล่งที่ตั้งเหมาะสำหรับการกระจายสินค้า ความอุดมสมบูรณ์ทางด้านกำลังแรงงาน หรือเป็นเจ้าของแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญ เป็นต้น
- (3) การสร้างความได้เปรียบจากการทำให้เป็นภายใน (Internalization- Specific Advantage) คือ การที่บริษัทต่างชาติเข้าไปลงทุนในประเทศผู้รับทุนด้วยการดำเนินกิจการเองทั้งหมดเพื่อป้องกันการรั่วไหลของความรู้ จึงทำให้บริษัทต่างชาติมีความได้เปรียบทางการแข่งขันกับธุรกิจที่มีอยู่เดิมภายในประเทศ

นอกจากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ (Protsenko, 2004) ได้แก่

- (1) Horizontal FDI คือ เป็นการลงทุนที่นักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนเพื่อตั้งโรงงานและขายสินค้าในประเทศผู้รับทุน เพื่อลดต้นทุนทางการขนส่ง เพิ่มโอกาสของการเจาะตลาดและหลีกเลี่ยงมาตรการกีดกันทางการค้า หรือหวังประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุนจากประเทศผู้รับทุน
- (2) Vertical FDI คือ การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพื่อใช้เป็นฐานการผลิต และส่งออกกลับไปขายในประเทศผู้ลงทุนหรือไปยังประเทศอื่น ๆ ซึ่งประเทศที่เข้ามาลงทุนมักจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

ทั้งนี้ การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศอยู่หลายปัจจัย ดังนั้น การทบทวนวรรณกรรมจึงครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ทุนมนุษย์ (Human Capital)

ปัจจัยด้านทุนมนุษย์ เป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้แต่จะแฝงอยู่ในตัวบุคคลในรูปแบบของสุขภาพ ระดับการศึกษา ลักษณะบุคลิกส่วนบุคคล ทักษะ ความสามารถพิเศษ หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่ถูกสะสมจากประสบการณ์ชีวิตของบุคคลนับตั้งแต่กำเนิด (Lucas, 1990) นอกจากนี้ทุนมนุษย์ยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพการผลิตทั้งในด้านของคุณภาพของสินค้าและปริมาณการผลิตสินค้า โดยสะท้อนในรูปของ"แรงงาน" ซึ่งเป็น 1 ใน 4 ขององค์ประกอบในปัจจัยการผลิต โดยที่แรงงานที่มีทักษะการผลิตที่เพิ่มขึ้นทำให้กระบวนการผลิตสินค้ารวดเร็วยิ่งขึ้น พร้อมทั้งยังได้ผลผลิตที่เป็นสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพดีขึ้นโดยที่ใช้แรงงานจำนวนเท่าเดิม (บุษกร วัฒนบุตร, 2559)

ทั้งนี้ จากงานวิจัยของ Salike (2016) ที่ทำการศึกษาบทบาทของทุนมนุษย์ที่มีผลต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสู่ประเทศจีน พบว่า ผลผลิตต่อหัวของแรงงาน (GDP per labor force) ของประเทศผู้รับทุนซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของแรงงานภายในประเทศผู้รับทุน โดยผลผลิตต่อหัวของแรงงานวัดได้จากการนำผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติหารด้วยจำนวนกำลังแรงงานทั้งหมดภายในประเทศ หากมีผลผลิตต่อหัวของแรงงานที่สูง แสดงว่าแรงงานมีประสิทธิภาพสูง อย่างไรก็ตามประสิทธิภาพแรงงานที่สูงมักจะมาพร้อมค่าจ้างแรงงานที่สูงด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ บุษกร วัฒนบุตร (2559) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มทุนมนุษย์ว่าการอาชีวศึกษาถือได้ว่าเป็นรูปแบบการศึกษาที่มีระบบการสอนส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทุนมนุษย์ได้ดีสำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพได้เนื่องจากการศึกษาอาชีวศึกษาจะมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาการทำงานได้จริง มีความหลากหลายของทางเลือกทางการเรียนที่นักเรียนสามารถเลือกได้อย่างอิสระ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสามารถบ่งบอกได้ว่าการเพิ่มทุนมนุษย์ในตัวบุคคลสามารถเพิ่มได้ด้วยการศึกษา ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ได้ให้ความสนใจไปในด้านของอาชีวศึกษาซึ่งเป็นระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานด้านการผลิตสินค้าและบริการในเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้นตัวแปรจำนวนนักเรียนในระบบอาชีวศึกษา และจำนวนนักเรียนในระบบการศึกษาสามัญจึงถูกนำเข้าร่วมการวิเคราะห์ในฐานะปัจจัยทางด้านทุนมนุษย์

จำนวนกำลังแรงงาน (Number of Labor Force)

การเป็นแหล่งของทรัพยากรและแหล่งแรงงานสามารถช่วยดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศได้โดยเฉพาะการเป็นเจ้าของแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ เช่น เหมืองอัญมณี ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมันดิบ เป็นต้น และในกรณีที่ประเทศผู้รับทุนมีทรัพยากรแรงงานที่มีราคาถูกจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทที่ใช้แรงงานคนเป็นหลักได้พิจารณาการเข้ามาลงทุนเพื่อลดต้นทุนการผลิตสินค้า (Du, 2011)

อัตราการเปิดประเทศ (Degree of Openness)

ปัจจัยด้านการเปิดประเทศ เป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงความสะดวกในการนำเข้าหรือส่งออกสินค้ากับต่างประเทศ โดยใช้อัตราการเปิดประเทศ (Degree of Openness) เป็นตัวชี้วัด โดยอัตราการเปิดประเทศจะคำนวณจากมูลค่าการส่งออกสุทธิบวกด้วยมูลค่าการนำเข้าสุทธิแล้วหารด้วยผลผลิตภักดิ์มวลรวมของประเทศผู้รับทุน ซึ่งหากค่าของอัตราการเปิดประเทศสูงแสดงว่าการนำเข้าส่งออกของประเทศผู้รับทุนสามารถทำได้โดยสะดวก ทำให้ประเทศมีโอกาสที่จะดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศได้ ในทางกลับกันหากรัฐบาลมีนโยบายการตั้งกำแพงภาษีจะทำให้ผู้ประกอบการจากต่างประเทศมีต้นทุนการส่งสินค้าไปขายเพิ่มขึ้น ดังนั้น การเข้าไปตั้งโรงงานจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ผู้ประกอบการจะพิจารณา ซึ่งทำให้แนวโน้มของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นเช่นกัน (Du, 2011) ในการศึกษาของ Du (2011) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่เข้าสู่เวียดนาม พบว่า นโยบายของประเทศผู้รับทุนที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน เช่น นโยบายเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออกหรือนโยบายลดภาษีให้แก่ผู้ลงทุน เป็นต้น ซึ่งหากนโยบายเหล่านั้นช่วยสนับสนุน หรือสามารถอำนวยความสะดวกให้กับการดำเนินการแก่ผู้ลงทุนได้ แนวโน้มของการไหลเข้าของการลงทุนทางตรงจะเพิ่มสูงขึ้นตาม

อัตราเงินเฟ้อ (Inflation)

ความเสถียรภาพของเงินเฟ้อในประเทศผู้รับทุนยังมีผลต่อการตัดสินใจเข้ามาของการลงทุนจากต่างประเทศ ดังจะเห็นได้จาก กรณีที่นักลงทุนจากต่างประเทศลงทุนเพื่อดำเนินการภายในประเทศผู้รับทุน ความไม่เสถียรของเงินเฟ้อทำให้มูลค่าเงินของประเทศนั้นลดลง และทำให้ธุรกิจได้กำไรจากการดำเนินงานน้อยลงและนำไปสู่ภาวะขาดทุนได้ ในทางกลับกัน ในกรณีที่

นักลงทุนที่เข้าไปลงทุนเพื่อผลิตสินค้าส่งออกไปต่างประเทศ หากอัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นและมูลค่าของเงินในประเทศรับทุนลดลง ทำให้นักลงทุนกลุ่มนี้มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง (Du, 2011)

ผลผลิตมวลรวมที่แท้จริง (Real Gross Domestic Product)

งานวิจัยของ Demirhan and Masca (2008) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่เข้าสู่ประเทศที่กำลังพัฒนา พบว่า ขนาดของตลาดและอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจมีผลต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ หากประเทศผู้รับทุนมีขนาดของตลาดในประเทศที่ใหญ่ และมีอัตราการเติบโตของตลาดในประเทศที่ดีจะทำให้โอกาสของการดึงดูดการลงทุนทางตรงมีมากขึ้น เนื่องจากผู้ลงทุนจากต่างประเทศจะลงทุนเพื่อแสวงหากำไร ดังนั้น ตลาดที่มีส่วนแบ่งทางการค้าสูงและมีอัตราของการเติบโตที่ดีจะทำให้มีโอกาสของการดึงดูดนักลงทุนเหล่านี้ได้

ดัชนีการพัฒนาทางการเงิน (Financial Development Index)

ดัชนีการพัฒนาทางการเงิน เป็นดัชนีที่แสดงถึงการพัฒนากระบวนการเงินภายในประเทศในแต่ละปี ซึ่งให้คะแนนโดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) โดยจากงานวิจัยของ Dellis (2018) ที่ศึกษาในด้านของดัชนีการพัฒนาทางการเงินและการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ พบว่า การพัฒนาทางการเงินในประเทศมีผลต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ เนื่องจากบริษัทข้ามชาติ (Multinational Corporation : MNC) มีความจำเป็นที่จะต้องทำธุรกรรมทางการเงิน อาทิ การโอนเงินระหว่างประเทศ การโอนหรือรับโอนค่าวัสดุและค่าสินค้า ดังนั้น หากประเทศผู้รับทุนมีระบบทางการเงินที่สามารถช่วยอำนวยความสะดวกให้บริษัทข้ามชาติเหล่านี้ได้โอกาสของการไหลเข้าของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศจะมากขึ้น

ดัชนีทางด้านการเมือง (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism: Estimate)

จากงานวิจัยของ Nazeer และ Masih (2017) ที่ศึกษาในด้านของผลกระทบจากความไม่มั่นคงทางการเมืองต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในมาเลเซีย พบว่า ความไม่มั่นคงทางการเมืองส่งผลต่อการไหลเข้าของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ และอัตราการเติบโตของประเทศ หากประเทศมีความไม่มั่นคงทางการเมืองที่สูงจะส่งผลให้การไหลเข้าของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศลดลง และส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตของประเทศลดลงด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นจึงทำให้ได้ข้อค้นพบส่วนหนึ่งที่เป็นหลักฐานยืนยันว่าทุนมนุษย์และตัวแปรควบคุมอื่นๆ ล้วนมีความเป็นไปได้ในการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ โดยงานวิจัย

ชิ้นนี้จะมุ่งเน้นไปในทิศทางของการอาชีวศึกษากับการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ซึ่งมีการควบคุมปัจจัยอื่น ๆ ด้วยตัวแปรควบคุมที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งจำนวนนักเรียนสายสามัญ จำนวนกำลังแรงงาน อัตราการเปิดประเทศ อัตราเงินเฟ้อ ผลผลิตมวลรวมที่แท้จริง ผลผลิตต่อหัวของแรงงานของประเทศผู้รับทุน ดัชนีการพัฒนาทางการเงิน และดัชนีทางด้านการเมือง นอกจากนี้จากการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยได้สร้างแบบจำลองที่มองปัจจัยที่เป็นด้านอุปทาน (Supply) ซึ่งเป็นไปตามหลักทฤษฎีการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในด้านของความสามารถได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้ง (Location Advantage) โดยมองว่าหากประเทศไหนมีความอุดมสมบูรณ์ของจำนวนแรงงานทักษะ ซึ่งในบทความฉบับนี้แสดงผ่านจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษา จะมีความเป็นไปได้ในการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ

3. ข้อมูลและการประมาณการ (Data and Estimations)

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นศึกษาว่าอาชีวศึกษาจะมีผลต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงอย่างไร ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง “จำนวนนักเรียนในระบบอาชีวศึกษา” และ “มูลค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ” โดยมองตามทฤษฎีการลงทุนทางตรงในด้านของความสามารถได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้ง (Location Advantage) หากประเทศผู้รับทุนมีความสมบูรณ์หรือจำนวนแรงงานอาชีวศึกษาที่มากจะสามารถช่วยให้มีโอกาสที่จะดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศได้หรือไม่ ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ในชุดนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งได้รวบรวมมาจากธนาคารโลก (World Bank), องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children's Fund : UNICEF), สถาบันการอาชีวศึกษาสิงคโปร์ (Institute of Technical Education), และสถาบันการอาชีวศึกษาฟิลิปปินส์ (Technical Education and Skills Development Authority) ซึ่งสามารถรวบรวมกลุ่มตัวอย่างมาได้ 8 ประเทศจาก 10 ประเทศในอาเซียนได้แก่, ไทย, อินโดนีเซีย, สิงคโปร์, ฟิลิปปินส์, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, มาเลเซีย, กัมพูชา, และบรูไน ทั้งหมด 22 ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 ถึง ค.ศ. 2015 รวมทั้งหมด 176 ตัวอย่าง ซึ่งข้อมูลจากที่เก็บรวบรวมมีลักษณะเป็นข้อมูลต่อเนื่อง ในระยะเวลาหนึ่งในรูปแบบของ Panel Data โดยข้อมูลดังกล่าวไม่ได้รวมประเทศเมียนมาร์และประเทศเวียดนามเนื่องจากข้อมูลไม่สมบูรณ์ โดยตัวแปรแต่ละตัวมีวิธีการวัดและแหล่งข้อมูลตามตารางที่ 3

เพื่อความถูกต้องของการเลือกรูปแบบของการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจึงได้นำเทคนิค Hausman เพื่อหาเทคนิคความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศกับตัวแปรต่างๆ ด้วยวิธีการทดสอบแบบใดระหว่าง Fixed Effect Model หรือ Random Effect Model พบว่า ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรภายนอก ($\text{Prob} > \chi^2$) ที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิเสธ H_0 (ค่าความคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรภายนอก) สรุปได้ว่า ข้อมูลชุดนี้ควรใช้สมการ Random Effect ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศกับตัวแปรต่าง ๆ

ทั้งนี้ ด้วยลักษณะความแตกต่างของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ดังนั้น การวิเคราะห์จึงถูกแบ่งออกเป็น 4 สมการ คือ (1) สมการกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งหมด (2) สมการกลุ่มอาเซียน 4 ประกอบด้วย ประเทศไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซียซึ่งอยู่ในกลุ่มอาเซียนที่มีรายได้ปานกลาง (3) สมการประเทศลาว และกัมพูชาซึ่งอยู่ในกลุ่มของประเทศอาเซียนที่อยู่กลุ่มรายได้ต่ำ และ (4) สมการประเทศสิงคโปร์ และบรูไนซึ่งอยู่ในกลุ่มประเทศอาเซียนที่อยู่กลุ่มรายได้สูง ซึ่งการแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 สมการข้างต้นนี้จะทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาอาชีวศึกษาและการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศได้ละเอียดยิ่งขึ้น

ตารางที่ 3 นิยามเชิงปฏิบัติการ (Data and Measuring)

ตัวแปร	วิธีการวัดค่า	แหล่งข้อมูล
การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศที่แท้จริง	มีค่าเป็นจำนวนจริง (ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา)	- World Bank Data
จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษา	มีค่าเป็นจำนวนจริง (จำนวนคน)	- World Bank Data - UNICEF - Open Data of Singapore (สิงคโปร์) - Technical Education and Skills Development Authority (TESDA) (ฟิลิปปินส์)
จำนวนนักเรียนสายสามัญ	มีค่าเป็นจำนวนจริง (จำนวนคน)	- World Bank Data - UNICEF - Open Data of Singapore (สิงคโปร์)
ผลผลิตมวลรวมที่แท้จริง	มีค่าเป็นจำนวนจริง (ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา)	- World Bank Data
จำนวนกำลังแรงงาน	มีค่าเป็นจำนวนจริงตั้งแต่ 0 เป็นต้นไป (จำนวนคน)	- World Bank Data
อัตราการเปิดประเทศ	มีค่าเป็นจำนวนจริงตั้งแต่ 0 เป็นต้นไป ($\frac{\text{มูลค่าการส่งออก} + \text{มูลค่าการนำเข้า}}{\text{ผลผลิตมวลรวมที่แท้จริง}}$)	- World Bank Data
ดัชนีการพัฒนาทางการเงิน	มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 (ดัชนีการพัฒนาทางการเงินให้คะแนนโดย world bank)	- World Bank Data
ผลผลิตต่อหัวที่แท้จริงของแรงงาน	มีค่าเป็นจำนวนจริงตั้งแต่ 0 เป็นต้นไป (ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาค่าเงินปี 2005)	- World Bank Data
อัตราเงินเฟ้อ	มีค่าเป็นร้อยละ	- World Bank Data
เสถียรภาพทางการเมือง	มีค่าระหว่าง -2.5 ถึง 2.5 (การให้คะแนนจาก world bank)	- World Bank Data

ที่มา : World Bank Data (2017), Open Data of Singapore (2017), Technical Education and Skills Development Authority (2017), UNICEF (2017)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยด้วยสมการ Random effect ของประเทศอาเซียน (Random Effect Result)

ตัวแปร	(1) กลุ่มประเทศ อาเซียน ^A	(2) สมการกลุ่ม อาเซียน 4 ^B	(3) ลาวและ กัมพูชา	(4) สิงคโปร์ และบรูไน
จำนวนนักเรียน	0.00570 **	0.00401 **	0.00757	0.866
อาชีวศึกษา	(0.00270)	(0.00192)	(0.0122)	(0.658)
จำนวนนักเรียนสายสามัญ	0.000135	0.000764 *	0.000131	0.0374
	(0.000770)	(0.000445)	(0.000307)	(0.180)
ผลผลิตมวลรวมที่แท้จริง	0.0278 ***	0.0395 ***	0.0559 *	0.239 ***
	(0.00308)	(0.00352)	(0.0332)	(0.0917)
จำนวนกำลังแรงงาน	-217.7 *	-351.4 ***	116.2 **	-3,957
	(125.7)	(68.53)	(53.41)	(13,388)
อัตราการเปิดประเทศ	8,826 ***	5,769 **	-758.1 ***	-3,980
	(1,119)	(2,415)	(211.0)	(7,666)
ดัชนีการพัฒนาทางการเงิน	-907.6	2,325	307.2	-17,750
	(4,767)	(6,217)	(1,532)	(37,388)
ผลผลิตต่อหัวที่แท้จริงของ แรงงาน	-0.00569	-0.535 ***	-0.00412	0.0403
	(0.0200)	(0.109)	(0.0428)	(0.0438)
อัตราเงินเฟ้อ	-3.250	63.27	1.836 *	53.23
	(45.89)	(57.50)	(0.988)	(114.7)
เสถียรภาพทางการเมือง	172.2	1,746 *	213.9 **	-11,634
	(1,399)	(905.5)	(104.5)	(10,688)
จำนวนตัวอย่าง	176	88	44	44
R ²	0.66	0.83	0.90	0.92

หมายเหตุ ^A อาเซียนประกอบด้วย ไทย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ลาว มาเลเซีย กัมพูชา บรูไน

^B ประเทศกลุ่มอาเซียน 4 ประกอบไปด้วย ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในวงเล็บ *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

จากการประมาณการแบบจำลอง Random Effect Panel Data เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ของประเทศสมาชิกอาเซียนดังแสดงในตารางที่ 4 พบว่า จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นมีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนเพิ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า ผลผลิตมวลรวมที่แท้จริง อัตราการเปิดประเทศ ที่เพิ่มมากขึ้นมีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ชี้ว่ากำลังแรงงานภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศลดลง

สำหรับประเทศกลุ่มอาเซียน 4 พบว่า จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นมีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ จำนวนนักเรียนสายสามัญเพิ่มขึ้นมีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบอีกว่า ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริง อัตราการเปิดประเทศ ที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่ากำลังแรงงานภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศลดลง ในขณะเดียวกัน ผลการวิเคราะห์พบว่าความเสถียรภาพทางการเมืองซึ่งวัดโดยอาศัย “ดัชนีความเสถียรภาพทางการเมือง” ที่พัฒนาโดย World Bank มีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ โดยพบว่าดัชนีความเสถียรภาพทางการเมืองเพิ่มขึ้นทำให้การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ของประเทศลาวและกัมพูชา (ในกลุ่ม CLMV) ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีรายได้ต่ำพบว่า จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาไม่มีนัยสำคัญต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์พบว่าผลผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ กำลังแรงงานภายในประเทศ อัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ทำให้การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม อัตราการเปิดประเทศที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศลดลง และสำหรับประเทศลาวและกัมพูชา พบว่าความเสถียรภาพทางการเมืองที่ดีขึ้นมีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ของประเทศบรูไนและสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีระดับรายได้สูง พบว่า จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาไม่มีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ จำนวนนักเรียนสายสามัญ อัตราการเปิดประเทศ กำลังแรงงานภายในประเทศ ผลผลิตที่แท้จริง อัตราเงินเฟ้อและความเสถียรภาพทางการเมือง ไม่มีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศบรูไนและสิงคโปร์แต่อย่างใด

4. บทสรุป (Conclusion)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของจำนวนนักเรียนในระบบอาชีวศึกษาต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศและจำนวนนักเรียนในระบบการศึกษาอาชีวศึกษาที่จะสร้างความเป็นไปได้ในการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน จากการประมาณการด้วยแบบจำลอง Radom Effect Panel Data พบว่า จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษามีผลต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์แยกตามลักษณะของประเทศ พบว่า จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาจะมีผลต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในกลุ่ม

อาเซียน 4 เท่านั้น เนื่องจากทั้ง ประเทศกลุ่มลาว และกัมพูชา และกลุ่มประเทศสิงคโปร์ และบรูไน มีอุตสาหกรรมหลักในสาขาที่ใช้แรงงานระดับอาชีวศึกษาในสัดส่วนน้อยเพราะในกลุ่มลาว และกัมพูชา เป็นกลุ่มประเทศที่เน้นการพึ่งพาอุตสาหกรรมเกษตร ประมง และป่าไม้เป็นหลัก ซึ่งการดำเนินกิจกรรม ในกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวยังไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานที่มีทักษะในด้านการผลิตเชิงอุตสาหกรรม มากนัก ในขณะที่ กลุ่มประเทศสิงคโปร์ ซึ่งประกอบอุตสาหกรรมด้านการเงินเป็นหลักของประเทศ และบรูไน ประกอบอุตสาหกรรมในด้านการทหารและภาคบริการเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องใช้แรงงานที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญในการทำงานสูง ในขณะที่แรงงานจาก อาชีวศึกษาไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการทำงานในอุตสาหกรรมดังกล่าวได้ดีเท่าที่ควร สำหรับ ประเทศไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย แม้ว่ากิจกรรมการผลิตส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม เกษตรกรรม ประมงและป่าไม้ เช่นเดียวกับกลุ่มลาว และกัมพูชา แต่ก็ยังมีสัดส่วนการจ้างงานน้อยกว่า การจ้างงานของกลุ่มลาว และกัมพูชา มาก โดยกิจกรรมการผลิตที่มีการจ้างงานในอันดับที่รองลงมา คือ กลุ่มอุตสาหกรรมการขายส่งและการขายปลีก, ที่พักแรม, และบริการด้านอาหาร ซึ่งมีความจำเป็น ที่ต้องใช้แรงงานทักษะและกึ่งทักษะในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม ซึ่งระบบการอาชีวศึกษาเป็นระบบ การศึกษาที่เน้นการฝึกในภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนทักษะและความสามารถปฏิบัติอยู่ใน ประเภอุตสาหกรรมการผลิต การให้บริการ และการซ่อมบำรุงได้ ดังนั้น จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษา จึงมีผลต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเฉพาะในกลุ่มอาเซียน 4 เท่านั้น

นอกจากนี้ การวิเคราะห์พบว่า จำนวนนักเรียนในระบบสามัญศึกษามีความสัมพันธ์กับการลงทุนทาง ตรงจากต่างประเทศในกลุ่มอาเซียน 4 ทั้งนี้ กลุ่มประเทศดังกล่าวเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและเปิด ให้มีการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความหลากหลายมากกว่ากลุ่ม ประเทศลาว และกัมพูชา ทั้งกลุ่มอุตสาหกรรมการขายส่งและการค้าปลีก, ที่พักแรม, และบริการด้าน อาหาร กลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า กลุ่มอุตสาหกรรมทางการเงิน, การประกันภัย, และกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ (เหมืองแร่, เหมืองหิน, ไฟฟ้า, ก๊าซ, และกิจกรรมการจ้างงานอื่น ๆ) ดังนั้น ทรัพยากรแรงงานที่มีทักษะจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ให้เข้ามาสู่ประเทศเหล่านี้ ในขณะที่ จำนวนนักเรียนในระบบสามัญศึกษาไม่มีผลต่อการดึงดูดการลงทุน ทางตรงจากต่างประเทศสำหรับสิงคโปร์ บรูไน รวมไปถึงกลุ่มลาว และกัมพูชา

จากการวิเคราะห์ผลที่กล่าวมาข้างต้นในการวิเคราะห์ผลของการศึกษาอาชีวศึกษา โดยสะท้อนผ่าน จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีอยู่ในระบบของแต่ละประเทศ ซึ่งเป็นการมองตามหลักทฤษฎีการลงทุน ทางตรงจากต่างประเทศในด้านของความได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้ง (Location Advantage) หากว่า ประเทศใดมีทรัพยากรในด้านใดสมบูรณ์ย่อมมีความเป็นไปได้ในการดึงดูดการลงทุนทางตรง ซึ่งเป็นการมองฝั่งอุปทาน (Supply) โดยในบทความนี้จะมองว่าหากประเทศไหนมีความอุดมสมบูรณ์ ของแรงงานอาชีวศึกษามากจะมีผลต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเช่นกัน

อย่างไรก็ดี งานวิจัยนี้เป็นเพียงการมองทางด้านปริมาณของแรงงานอาชีวศึกษาเท่านั้น ซึ่งยังไม่ได้ชี้ชัดถึงระดับคุณภาพและระดับของทักษะของแรงงาน การแบ่งกลุ่มสาขาอาชีวศึกษา หรือสัดส่วนของนักเรียนในแต่ละสาขาของอาชีวศึกษา ดังนั้นในการวิจัยเพื่อการต่อยอดจากบทความชิ้นนี้ ผู้วิจัยแนะนำให้มีการศึกษาถึงระดับทักษะของอาชีวศึกษา การแบ่งกลุ่มสาขาอาชีวศึกษา และสัดส่วนของนักเรียนในแต่ละสาขาของอาชีวศึกษาเพื่อที่จะสามารถชี้ชัดได้ว่าทักษะแรงงานประเภทไหน ระดับทักษะระดับไหน หรือสาขาของอาชีวศึกษาระดับใดที่จะมีความเป็นไปได้ต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ

บรรณานุกรม (Reference)

ภาษาอังกฤษ

- Ali, A. (2014). *The Impact of Foreign Direct Investment (FDI) on Economic Growth in Algeria*. Faculty of Economics and Management. Czech University of Life Sciences. Prague. Retrieved from <https://www.pef.czu.cz/dl/45931>.
- Aring, M. (2015). *ASEAN Economic Community 2015 : Enhancing Competitiveness and Employability Through Skill Development*. Bangkok: International Labour Organization. Retrieved from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_344796.pdf.
- Demirhan, E., & Masca, M. (2008). Determinants of foreign direct investment flows to developing countries: A cross-sectional analysis. *Prague Economic*, 2008(4), 356-369.
- Du, J. (2011). *What are the Determinants of FDI to Vietnam*. Tilburg: Tilburg University. Retrieved from <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=114526>.
- Dunning, J. H., & Narula, R. (1993, September). *Transpacific Foreign Direct Investment And The Investment Development Path: The Record Assessed*. Maastricht: Faculty of Economics, International Business Section, University of Limburg, 93(24). Retrieved from <https://www.merit.unu.edu/publications/rmpdf/1993/rm1993-024.pdf>.
- Gocer, I., Akin, T., & Alatas, S. (2016). The effects of saving-investment gap on economic growth in developing countries : A clustering and panel data analysis. *Theoretical and Applied Economics*, 23(2), 157-172.
- João Pedro Gomes de Oliveira. (2014). *The Determinants Of Foreign Direct Investment In Bric Countries: A Focus On Brazil*. Porto: Catholic University of Portugal. Retrieved from https://repositorio.ucp.pt/bitstream/10400.14/16882/1/Master%20Dissertation_Jo%C3%A3o%20Pedro%20Oliveira.pdf
- Lucas, R. E. (1990). Why Doesn't Capital Flow from Rich to Poor Countries? *The American Economic Review*, 80(2), 92-96.
- Mankiw, N. (2009). *Macroeconomics*. New York: Worth Publishers.
- Nair, D. (2016). *Learning Diplomacy: Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam Diplomats in ASEAN*. Singapore: ISEAS Publishing.
- Newman, C., Rand, J., Talbot, T., & Tarp, F. (2015). Technology transfers, foreign investment and productivity spillovers. *European Economic Review*, 76, 168–187.
- Noorbakhsh, Farhad; Paloni, Alberto. (2001). Human capital and FDI inflows to developing countries: New empirical evidence. *World Development*, 29, 1593-1610.

- Open Data of Singapore. Retrieved from <https://data.gov.sg/group/education>. (December 3, 2017).
- Organization International Labour. (2014). *Survey of ASEAN Employers on Skills and Competitiveness / Emerging Markets Consulting* (Vol. 1). Bangkok. Retrieved from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/---sro-bangkok/documents/publication/wcms_249982.pdf.
- Park, C., & Mercado, R. (2011). *What Drives Different Types of Capital Flows and Their Volatilities in Developing Asia*. ADB Working Paper Series on Regional Economic Integration No.84. Retrieved from <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/29154/wp84-mercado-park-types-volatilities-capital-flows-0.pdf>.
- Park, D., & Shin, K. (2009). *Saving, Investment, and Current Account Surplus in Developing Asia*. ADB Economics Working Paper Series No.158. Manila: Asian Development Bank. Retrieved from <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/28249/economics-wp158.pdf>
- Protsenko, A. (2004). *Vertical and Horizontal Foreign Direct Investments in Transition Countries*. München: Ludwig-Maximilians-University. Retrieved from https://edoc.ub.uni-muenchen.de/2105/1/Protsenko_Alexander.pdf.
- Salike, N. (2016). Role of human capital on regional distribution of FDI in China: New evidences. *China Economic Review*, 37, 66-84.
- Solow, R. M. (1956). A contribution to the theory of economic growth. *Quarterly Journal of Economics*, 70(1), 65-94.
- Technical Education and Skills Development Authority. Retrieved from <https://www.tesda.gov.ph/Uploads/File/Planning2015/TVETSTAT/Philippine-TVET-Statistics2008-2013-%20FINAL.pdf>. (December 3, 2017).
- The World Bank. Retrieved from <https://data.worldbank.org/>. (December 3, 2017).
- UNICEF. *UNICEF*. Retrieved from <https://data.unicef.org/>. (December 3, 2017).

ภาษาไทย

- บุษกร วัฒนบุตร. (2559). การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21. *ธรรมทรรศน์*, 163-176.
- Vatthanabut B. (2016). Human capital potential development in 21st century. *Dhammathas Academic Journal*, 16(2), 163 – 176. (In Thai)